

ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ : สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ของครูระดับประถมศึกษา

**Professional Learning Community (Plc) : Competencies in Active
Learninmanagement for Primary School Teachers.**

ปิ่นมุก เสนาดิสัย,
บุญมี เณรยอด และ สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา
มหาวิทยาลัยสยาม

**Pinmook Senadisai,
Boonmee Nenyod and Siripaarn Suwanmonkh**
Siam University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: pinmook.research@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดของสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา และกระบวนการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ผลการศึกษา พบว่า **สมรรถนะ** หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในงาน หรือในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งแสดงออกทางพฤติกรรม การปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ที่ทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ประสบความสำเร็จในการทำงาน **การจัดการเรียนรู้เชิงรุก** หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงอย่างรอบด้าน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ **สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา** หมายถึง ความสามารถของครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ที่แสดงออกทางพฤติกรรมโดยมีการประยุกต์หรือบูรณาการจาก ความรู้ ทักษะ และ เจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก **ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ** หมายถึง การรวมกลุ่มกันของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในลักษณะของชุมชนเชิงวิชาการที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การถอดบทเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง **กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ** คือ กระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มารวมกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีองค์ประกอบ 3 ระดับ และ 5 ขั้นตอนในการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากผล การศึกษานี้ทำให้เกิดกรอบแนวคิดการวิจัย ที่จะนำไปสู่การวิจัยและพัฒนากระบวนการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพต่อไป

* วันที่รับบทความ : 6 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 6 มิถุนายน 2567; วันตอบรับบทความ : 11 มิถุนายน 2567

คำสำคัญ: สมรรถนะ; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; ครูระดับประถมศึกษา, ชุมชมแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

Abstract

This article aimed to study the concept of competency, active learning management, and the competency of elementary school teachers in active learning management, as well as the professional learning community management process. The finding revealed that the competency refers to an individual's ability to apply knowledge, understanding, skills, attitudes, and various characteristics in various situations, demonstrating measurable behaviors and practices that lead to success in work. Active learning management refers to learner-centered management to facilitate genuine multidimensional learning in four areas: physical, intellectual, social, and emotional. Competency in active learning management of elementary school teachers refers to their ability to demonstrate behavior by applying knowledge, skills, and positive attitudes to active learning management. Professional learning community refers to the grouping of educators and educational personnel in an academic community aimed at developing educational quality through experiential learning, lesson extraction, and continuous learning exchange. The professional learning community process involves generating change through learning from the collective work practices of individuals coming together to work collaboratively and support each other, with three levels and five steps in enhancing professional learning community. The findings of this study provided a framework for the future research and development.

Keywords: competency; active learning; primary school teacher; Professional Learning Community :PLC

บทนำ

ในสังคมโลกยุคผันผวนใหม่ (VUCA World) ที่มีความผันผวนสูง (Volatility) ไม่แน่นอน (Uncertainty) มีความซับซ้อนสูง (Complexity) และคลุมเครือสูง (Ambiguity) และหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการทำงานที่ยังไม่เคยปรากฏ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่ยังไม่ได้คิดค้น เพื่อแก้ปัญหาที่ยังไม่รู้ว่าเป็นปัญหาอะไร (RILEY, R. W., 1995) จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา โดยการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 และการเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ จากการวิเคราะห์แผนการศึกษาชาติด้านคุณภาพการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย นอกจากนี้คุณภาพของกำลังแรงงานอายุ 15 ปีขึ้นไป ยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนและกำลังแรงงานที่มีทักษะและคุณลักษณะที่

พร้อม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของทุกภาคส่วน ขณะที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง เน้นการลงมือปฏิบัติจริง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งกระบวนการเรียนรู้นี้ เรียกว่า การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565: 2)

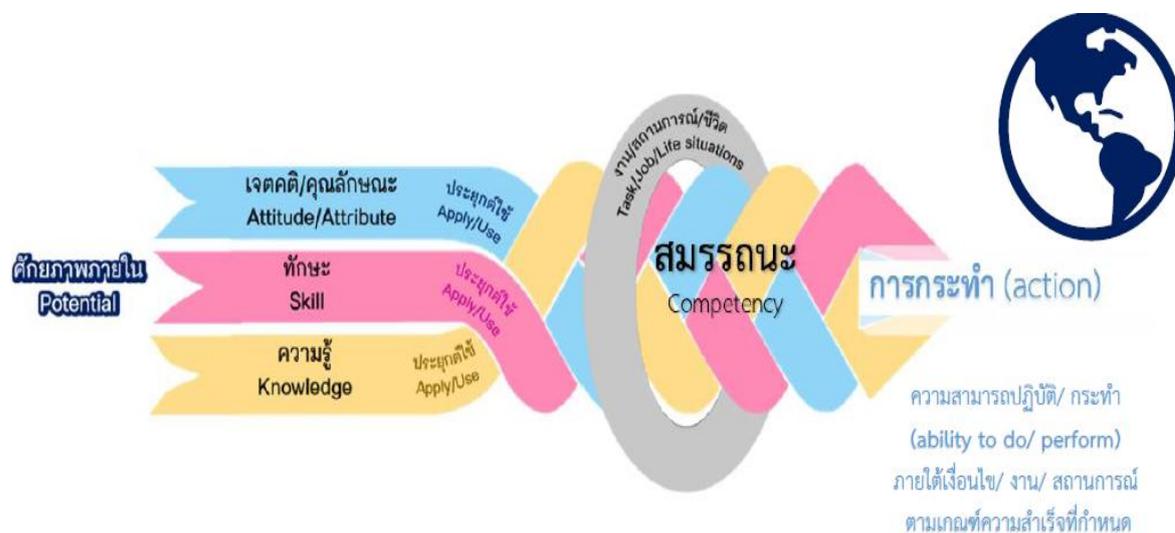
การดำเนินการตามนโยบายเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ครูจึงจำเป็นต้องเป็นครูมืออาชีพ (Professional teacher) ที่เป็นผู้จัดการเรียนรู้ในรูปแบบ Active Learning ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องประสิทธิภาพของโรงเรียน Scheerens and Bosker (อ้างถึงใน Kyriakiders, Cambell และ Christofidou, 2002: 291-325) ครูมีความสำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียน กล่าวได้ว่า คุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ ถ้าครูมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มอย่างที่ ซึ่งการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนดังกล่าว จะเริ่มจากการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community) เป็นการสร้างให้ครูเป็นครูมืออาชีพด้วยการทำงานร่วมกันทุกฝ่าย และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

บทความวิชาการนี้เป็นการศึกษาจากเอกสาร มุ่งเสนอแนวทางการศึกษาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

เนื้อหา

1. สมรรถนะ (Competency)

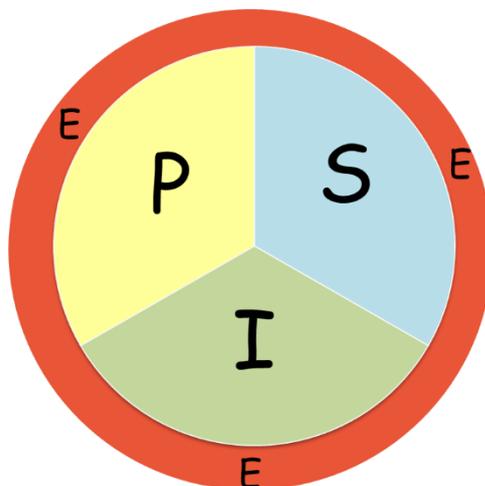
จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศของการศึกษาของ OECD (2018) สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562 : 9) ให้ความหมายของ “สมรรถนะ” สรุปได้ว่า ความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในงาน หรือในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งแสดงออกทางพฤติกรรม การปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ และศักยภาพต่างๆ ที่ทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ประสบความสำเร็จในการทำงาน และสมรรถนะจะพัฒนาได้จากการประยุกต์ใช้ในงาน หรือสถานการณ์ที่มีความท้าทายอย่างต่อเนื่อง โดยอธิบายแนวทางการพัฒนาสมรรถนะตามองค์ประกอบต่าง ๆ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หลักการและแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ, ทิศนา ขัมมณีและคณะ (2561) ปรับจาก OECD (2018) อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567:116)

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการหลายท่านที่ให้ความหมายของ “การจัดการเรียนรู้เชิงรุก” สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางกาย (active participation : physical) 2. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสติปัญญา (active participation : intellectual) 3. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางอารมณ์ (active participation : emotional) และ 4. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสังคม (active participation : social) โดยการจัดการเรียนรู้อย่างตื่นตัวแบบสมดุลทั้ง 4 ด้าน ดังภาพที่ 2 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560.:18-20), พิมพ์ันท์ เดชะคุปต์และเพยาร์ ยินดีสุข (2561:31-46)

ภาพที่ 2 การเรียนรู้อย่างตื่นตัวแบบสมดุลทั้ง 4 ด้าน

3. สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ความหมายของ “สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา” สรุปได้ว่า ความสามารถของครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ที่แสดงออกทางพฤติกรรมโดยมีการประยุกต์หรือบูรณาการ 1) ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 3) เจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในการนำมาซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นความเชี่ยวชาญที่ครูในสถานศึกษาแสดงให้เห็นการประยุกต์หรือบูรณาการความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในงาน (1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ (2) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ (3) การประชุมวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน (4) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (5) การสังเกตการเรียนรู้ของผู้เรียน และ (6) การประชุมสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (OECD,2018, 2021 SEAMEO Innotech, 2019 McClelland, 1993 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2562:8-10, ทิศนา ขัมมณี, 2561:468-471, และ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2561:77-79)

4. ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community :PLC)

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศของ Senge (1990), Bolam (2005) , Dufour et al (2010) , Stoll et al (2006) , Mclaughlin & Talbert (2006) และ สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา (2556) ให้ความหมายของ “ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ” สรุปได้ว่า การรวมกลุ่มกันของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในลักษณะของชุมชนเชิงวิชาการที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การถอดบทเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง โดยการประสาน 2 แนวคิด คือ 1) ความเป็นมืออาชีพ (Professional) และ 2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นการร่วมมือร่วมพลังของครูในการทำงานเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติ และการตรวจสอบหลักฐานที่แสดงถึง

ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในชั้นเรียน

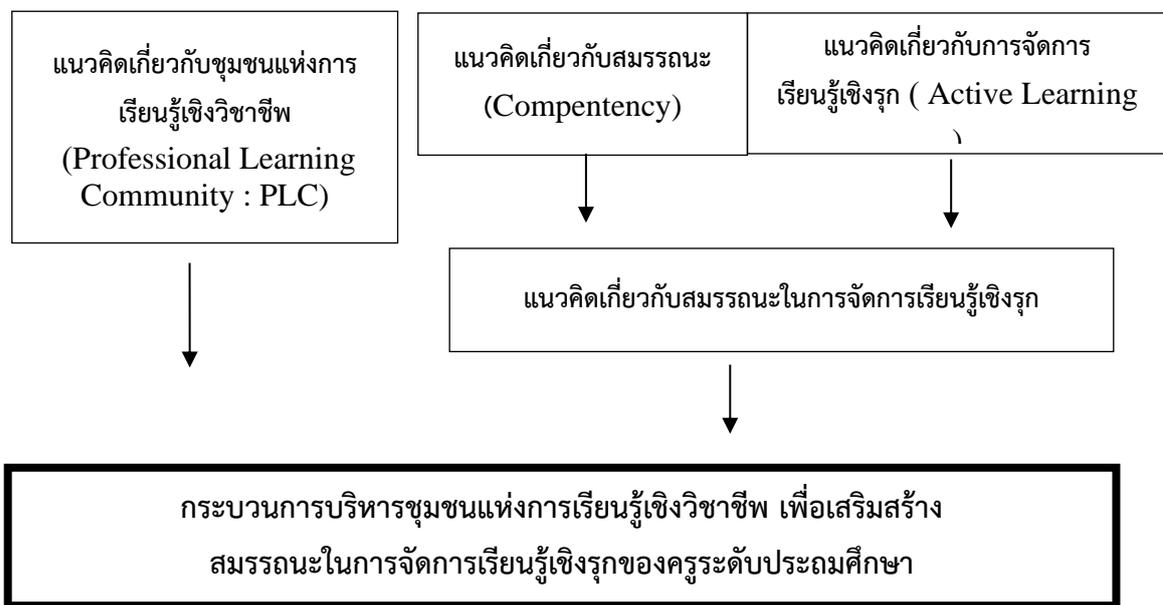
องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ หมายถึง สิ่งสำคัญต่างๆ ที่ประกอบกันเพื่อให้เป็นกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ โดยแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 3 ระดับ คือ สมรรถนะของบุคคล(Personal capacity level) ระดับสมรรถนะของกลุ่มบุคคล (Interpersonal capacity level) และระดับสมรรถนะขององค์กร (Organization capacity level) โดยแต่ละระดับ มีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้ 1) **สมรรถนะของบุคคล (Personal capacity)** ประกอบด้วยองค์ประกอบ การสร้างความรู้อย่างกระตือรือร้น และไตร่ตรอง ความทันสมัย และเป็นปัจจุบัน 2) **สมรรถนะของกลุ่มบุคคล (Interpersonal capacity)** ประกอบด้วยองค์ประกอบในเรื่องการมีค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกัน การแบ่งปันแนวปฏิบัติ และการร่วมกันสะท้อนผล 3) **สมรรถนะขององค์กร (Organizational capacity)** ประกอบด้วย ปัจจัยสนับสนุนทางโครงสร้าง ปัจจัยสนับสนุนทางสังคม และการสนับสนุน ส่งเสริมด้านภาวะผู้นำ (Senge (1990), Bolam (2005) , Dufour et al (2010) , Stoll et al (2006) , Mclaughlin & Talbert (2006) และ สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา (2556))

ขั้นตอนการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สรุปได้ 5 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมในการลงมือทำ (Action Orientation) 2) การปรับเปลี่ยนอย่างท้าทาย (Adaptive Challenges) 3) การบรรลุเป้าหมาย (Attainable Goals) 4) การประเมินอย่างสมดุล (Balanced Assessment) และ 5) การเรียนรู้ร่วมกัน (Building Shared Knowledge) ในส่วนนี้เป็นส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ส่วนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รายละเอียดปรากฏในหัวข้อที่ 2 ที่ได้กล่าวมาข้างต้น

จากงานวิจัยที่ได้ศึกษา พบว่า กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีหลักการ องค์ประกอบที่มีความยืดหยุ่น โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคล ปัจจัยภายนอกได้แก่ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทีมในการทำงาน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ดังนั้น การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการควรพิจารณาให้ครบในทุกมิติ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนได้อย่างหลากหลายในหลายมิติ ดังนั้น ถ้าครูสามารถพัฒนาให้จัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ จะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่สำคัญจำเป็นได้อย่างหลากหลาย จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการที่เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยหลักการในการพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ พบว่า ชุมชนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะสามารถยกระดับสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครู โดยการดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะสามารถช่วยครูในการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอน การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนและเป็นไปตามบริบทของโรงเรียนจริง สามารถสรุปความสัมพันธ์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการศึกษากระบวนการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับประถมศึกษา

จากการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน หลักการ องค์ประกอบ และขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการกระบวนการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับประถมศึกษา สามารถสรุปความหมายของคำว่าสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา ได้คือความสามารถของครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ที่แสดงออกทางพฤติกรรมโดยมีการประยุกต์หรือบูรณาการ 1) ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 3) เจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในการนำมาซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นความเชี่ยวชาญที่ครูในสถานศึกษาแสดงให้เห็นการประยุกต์หรือบูรณาการความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในงาน (1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ (2) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ (3) การประชุมวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน (4) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (5) การสังเกตการเรียนรู้ของผู้เรียน

และ (6) การประชุมสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาใน 3 องค์ประกอบหลักได้แก่

1) **ครุมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก** หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของครู เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยแบ่งออกเป็น 3 ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่ (1) ความรู้ความเข้าใจในหลักการของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (2) ความรู้ความเข้าใจในการนำหลักการการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และ (3) ความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2) **ครุมีทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก** หมายถึง ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้และเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตัวบ่งชี้ย่อย คือ (1) การดำเนินการสอนให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ (2) การแก้ไขปัญหาระหว่างการดำเนินการจัดการเรียนการสอนรวมถึงการควบคุมชั้นเรียน และ (3) การนำผลการสะท้อนในการจัดการเรียนรู้ไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

3) **ครุมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก** หมายถึง การที่ครุมีความตระหนักในความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความพึงพอใจและพร้อมที่จะจัดการเรียนรู้เพื่อเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง ทั้งนี้จะได้มีการดำเนินการเพื่อสรุปเป็นข้อมูลสำคัญในการร่างรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับประถมศึกษาต่อไป

สรุป

จากการประมวลและสังเคราะห์เอกสาร พบว่า หลักการความสำคัญของกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ คือ กระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มาร่วมกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มี 3 ระดับ คือ 1) ระดับสมรรถนะของบุคคล (Personal capacity level) 2) ระดับสมรรถนะของกลุ่มบุคคล (Interpersonal capacity level) และ 3) ระดับสมรรถนะขององค์กร (Organization capacity level) และ 5 ขั้นตอนการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ 1) การเตรียมความพร้อมในการลงมือทำ (Action Orientation) 2) การปรับเปลี่ยนอย่างท้าทาย (Adaptive Challenges) 3) การบรรลุเป้าหมาย (Attainable Goals) 4) การประเมินอย่างสมดุล (Balanced Assessment) และ 5) การเรียนรู้ร่วมกัน (Building Shared Knowledge)

ดังนั้น ผู้บริหารสามารถนำกระบวนการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ดังกล่าว ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา และเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูประถมศึกษา โดยผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยเฉพาะในช่วงที่ผู้เรียนกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับภาวะการเรียนรู้ถดถอย (Learning Loss) รวมไปถึงการมีระบบการบริหารจัดการที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565) *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567* (29 ธันวาคม 2564).
- ทิตนา แคมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้ เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข.(2561). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง กับ PLC เพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2567). *คู่มือการใช้ (ร่าง)กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ..ระดับประถมศึกษา (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *สรุปการประชุมแผนพัฒนาการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *เข้าใจสมรรถนะอย่างง่ายๆ ฉบับประชาชน และเข้าใจหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างง่ายๆ ฉบับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร: สกศ .*
- สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา (2556). การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2562 แหล่งที่มา: <http://youtube.com>.
- Bolam, R.,McMahon,A.,Stoll,L.,Thomas,S.,Wallace,M.,Greenwood,A., Hawkey,K.,Ingram, M., Atkinson, A. and Smoth, M. (2005). *Creating and Sustaining Effective Professional Learning Communities*. London : University of Bristol.
- Dufour, R., Dufour, R., Eaker, R., & Many, T. (2010). *Learning by doing: A handbook for Professional learning communities at work* (2nd ed.). Bloomington, IN: Solution Tree.
- RILEY, R. W. (1995). *Connecting Classrooms, Computers, and Communities. Issues in Science and Technology*, 12 (2), 49–52. <http://www.jstor.org/stable/43311510>

- OECD (2018). The Future of Education and Skills: Education 2030. Position paper, [https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf).
- OECD (2021). Conceptual learning framework : Transformative Competencies for 2030. Position paper, https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/transformative-competencies/Transformative_Competencies_for_2030_concept_note.pdf.
- McClelland, D. C. (1993). Testing for competence rather than intelligence. *American Psychologist*, 28 (1), 1-14.
- Kyriakides, L., Campbell, R. J., & Christofidou, E. (2002). Generating criteria for measuring teacher effectiveness through a self-evaluation approach: A complementary way of measuring teacher effectiveness. *School Effectiveness and School Improvement*, 13 (3), 291–325. <https://doi.org/10.1076/sesi.13.3.291.3426>
- SEAMEO innotech. (2019). *Southeast Asia Teachers Competency Framework (SEA-TCF)* Onpa Co., Ltd, Teacher Professional Development Institute.
- Senge, P. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of The Learning Organization*. New York: Doubleday.
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A. J., Wallace, M., & Thomas, S. M. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Educational Change*, 7 (4), 221-258.